

УДК 378.147.091.3

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-6(344)-2-182-192

Морозова Маргарита Вячеславівна,
викладач кафедри романо-германської філології
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ, Україна.
margaritaveremeeva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7478-2530>

ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНІСТЬ» КРИЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У зв'язку із сучасними глобалізаційними процесами, що відбуваються в Україні, педагогічна освіта відіграє ключову роль. Організація освітнього процесу відбувається відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», указів і розпоряджень Президента України, постанов Кабінету Міністрів України та інших нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України.

Метою освітнього процесу сьогодні є підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах, що стрімко змінюються, формування мислення як фактору становлення сучасної особистості майбутнього вчителя та впровадження демократичних цінностей у майбутніх учителів нового покоління. Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір потребує перебудови теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів відповідно до міжнародних стандартів.

У сучасній освіті інтерактивне навчання є одним із провідних напрямків соціально-психологічного навчання. Відмінною рисою сучасного інтерактивного навчання є принципово нова роль викладача, яка змінюється від транслятора знань до консультанта, співучасника процесу. До того ж інтерактивне навчання значною мірою відповідає психологічним особливостям і педагогічним закономірностям навчання майбутніх учителів.

Дослідження поняття «інтерактивність» отримало наукове обґрунтування у роботах Л. Бесєдіна, Т. Бичківська, І. Богданова, Л. Варга, Т. Вахрушева, А. Гребенюк, Д. Губар, Ю. Пасмор, В. Петрина, О. Пометун, Дж. Равен, М. Радишевська, С. Сисоєва, Н. Склярєнко, А. Старєва, М. Фурс, А. Хуторської, В. Ягоднікова та ін. Проте проблема визначення генезису поняття «інтерактивність» є не достатньо освітленою та залишається предметом дискусій багатьох вчених.

Метою статті є здійснення теоретико-методологічного аналізу поглядів щодо трактування поняття «інтерактивність» крізь призму педагогічної освіти.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання: 1) визначити генезис поняття «інтерактивність» у сучасних психолого-педагогічних та методологічних дослідженнях; 2) проаналізувати поняття «інтерактивність» в педагогіці, методиці викладання іноземних мов, програмуванні, системі телекомунікацій, мультимедіа, дизайні, культурології, літературі, соціології.

Для вирішення поставлених завдань використано низку методів дослідження: проблемно-хронічний метод (визначення ступеня дослідження проблеми); конкретно-науковий метод (опрацювання наукових, навчально-методичних та інших джерел); загально-науковий метод (дослідження наукових поглядів вчених щодо змістовного трактування поняття «інтерактивність»).

Аналізуючи наукові джерела, слід відзначити, що інтерактивність проходить крізь усю історію педагогічної освіти. У методиці викладання іноземних мов інтерактивні методи навчання почали поширюватися в 20-ті роки. Сучасна методика викладання іноземних мов все більше спрямована на застосування інтерактивного підходу до навчання мови як різновиду комунікативного підходу. Використання інтерактивного підходу у методиці викладання іноземних мов передбачає переорієнтацію взаємодії учнів з вчителем на активну взаємодію один з одним, в результаті чого активність учнів значно підвищується в навчальному процесі.

Як стверджує Т. Бичківська, інтерактивне навчання є формою діалогового навчання, тобто інтерактивність – це здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь або ким-небудь. На її думку, суть інтерактивного навчання полягає в тому, що процес викладання іноземних мов відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів. Тобто, це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці), де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій із застосуванням іноземних мов, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Реалізація інтерактивності у методиці викладання іноземних мов ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці і взаємодії (Бичківська, 2017, с. 49).

У сьогоднішній час більшій популярності набуває дистанційна форма навчання. При створенні та проектуванні дистанційних курсів поняття інтерактивності є однією з життєво важливих характеристик для систем дистанційного навчання. За допомогою сучасних комп'ютерних

технологій учасники можуть вступати в інтерактивний усний чи письмовий чи усний діалог з реальним партнером, крім того в режимі реального часу комп'ютерні телекомунікації дозволяють активний обмін повідомленням між користувачем Інтернету і інформаційною системою. Безперечними перевагами використання інтерактивних пристроїв і засобів під час комп'ютерного навчання є здатність ефективного управління навчальним процесом, можливість повертатися на початкові етапи, самостійне регулювання швидкістю вивчення і засвоєння навчального матеріалу, забезпечення неперервної взаємодії у вигляді діалогу між користувачем та комп'ютером, тощо.

С. Сисоєва висловила слушну думку, що інтерактивність у системах дистанційного навчання – це спеціально організована педагогічна взаємодія між тими, хто навчається, та навчальними ресурсами або між тими, хто навчається, поміж собою. Така педагогічна взаємодія в комп'ютерному розвивальному середовищі дає можливість роботи з навчальними матеріалами і можливість спілкування зі всіма учасниками навчального процесу на основі використання сучасних інформаційних технологій. Вона дозволяє зменшити відчуття ізоляції й анонімності, що виникають в процесі дистанційного навчання, які часто призводять до незадоволення, неякісного виконання завдань в режимі дистанційного навчання і, навіть, відмови від навчання за дистанційною формою.

Науковець підкреслює, що інтерактивність у системі дистанційного навчання повинна розглядатися з двох точок зору – технічної (визначається відбором засобів взаємодії між тим, хто навчається, та викладачем; тим, хто навчається, і товаришами по навчанню; тим, хто навчається, та навчальними ресурсами) і педагогічної (визначає метод оцінювання знань, а також можливості щодо педагогічного впливу системи дистанційного навчання). Таким чином, розробка інтерактивних засобів для дистанційного навчання дорослих забезпечує не тільки взаємодію з навчальними ресурсами, а й міжособистісну взаємодію (Сисоєва, 2011, с. 42–44).

З позиції соціології, інтерактивність – одна з ключових категорій соціологічного аналізу, що описує різноманіття соціальних взаємодій на різних рівнях: міжособистісному, груповому, інституціональному.

Інтерактивність як соціальна взаємодія структурується в декількох полях: обміну інформацією, об'єктами, почуттями; інтерпретацій; економіки вражень; типізації та стандартизації повідомлень (мови, позицій взаємодії).

Інтерактивність як характеристика соціальних комунікацій у сучасній соціології в більшій мірі використовується для опису взаємодії у світі телекомунікацій, де до явищ інтерактивності можна віднести комп'ютерні ігри, електронну пошту, он-лайн спілкування в Інтернеті, телефонну або Інтернет-участь глядачів у телепрограмах (інтерактивні

опитування, голосування), технології віртуальної реальності та ін. (Соціологія, 2003, с. 377).

Потужний розвиток цифрових технологій наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. зумовив появу поняття «інтерактивність» в програмуванні, інформатиці, системі телекомунікацій, мистецтві, дизайні тощо.

Найвищий рівень інтерактивності набуває все більшої актуальності в програмуванні. Будь-які комп'ютерні технології побудовані на взаємодії системи і людини. Інтерактивність є суттєвою частиною комп'ютерної механіки. Використання інтерактивних форм і методів підвищує інтерес до вивчення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та забезпечує його ефективно і успішно застосування в освітньому процесі.

Л. Варга зауважує, що в традиційному навчальному процесі, інтерактивність розглядають як взаємодію суб'єктів навчання завдяки їхньому безпосередньому контакту. У разі навчання із застосуванням ІКТ користувач активно взаємодіє з носієм інформації, виконує на свій розсуд її відбір, змінює темп засвоєння навчального матеріалу. На її думку науковця, інтерактивність доцільна в тому випадку, коли студент має свободу вибору навчальних дій. Володіючи змогою вільно опановувати знання, майбутні вчителі активно обстоюють особисті позиції в освітньому комунікативному просторі, що слугує своєрідним способом професійної самореалізації, сприяє ґрунтовному засвоєнню фахової інформації (Варга, 2017, с. 42–44).

Таким чином, поняття «інтерактивність» у програмуванні слід розглядати як процес комунікації і дії. Під час комунікації інтерактивність є здатністю спілкуватися, висловлювати свої точки зору, дізнаватися і ділитися думками один з одним в навчальному електронному середовищі, а у процесі застосування ІКТ інтерактивність – це здатність користувача активно впливати на зміст і тематику різних електронних інформаційних ресурсів.

Сьогодні інтерактивні рекламні дизайн-продукти запроваджуються не тільки у віртуальному просторі мережі Інтернет, а також в урбаністичному середовищі (зовнішній рекламі).

Н. Скляренко здійснила продуктивні розробки щодо змісту інтерактивності як принцип організації дизайн-системи. Вона вважає, що, при інтерактивності як принцип організації системи, мета досягається інформаційним обміном елементів цієї системи, – є загальним терміном для всіх сфер життєдіяльності людини. Інтерактивною є відкрита дизайн-система, організація якої базується на виявленні ступеня та особливостей взаємодії з іншою системою або людиною (користувачем). Термін «інтерактивність» знайшов широке застосування у віртуальному просторі: інтерактивність передбачає вільний двосторонній обмін інформацією (діалоговий режим). Тому в контексті використання

інформаційно-цифрових технологій можна говорити про цифрову інтерактивність.

На думку автора, поняття інтерактивності для дизайн-системи розглядається як синтез цифрового та соціального аспектів під час вільного двостороннього обміну інформацією чи речовиною. Інтерактивність в цьому сенсі виступає як принцип організації дизайн-систем. Інтерактивність як багаторівнева характеристика процесу комунікації структурується в дизайн-системах шляхом обміну (інформацією, об'єктами, відчуттями), що забезпечує життєздатність системи. Суть інтерактивності в тому, що дизайн-система стає живим гнучким організмом, що забезпечує тісну діалогову взаємодію в контексті формування сучасної художньо-проектної культури (Скляренко, 2014, с. 34).

З точки зору культурології, інтерактивність – неklasичний тип взаємодії реципієнта з артефактом, що ґрунтується на принципі зворотного зв'язку, режимі реального часу, чуттєвому поведінковому контакті з ілюзорною квазіреальністю. До того ж інтерактивне телебачення, гіперлітература, комп'ютерні ігри переорієнтують реципієнта з позиції інтерпретатора на роль співтворці, який реально впливає на становлення твору (Герчанівська, 2015, с. 77).

Явище інтерактивної літератури як частини сучасної масової культури є відносно новим культурним явищем в Україні. Поняття «інтерактивна література» як феномен української культури розуміють насамперед як гіпертекстову електронну літературу. Інтерактивність в українській культурі набула популярності завдяки поширенню таких електронних пристроїв як комп'ютер, ноутбук, ультрабук, нетбук, планшет, смартфон. На цих пристроях дуже зручно користуватися інтерактивною літературою, оскільки вона є не просто текстом або гіпертекстом, а пропонує інтерактивну взаємодію з читачем за допомогою використання різноманітних завдань для всіх вікових категорій, які були сформовані на традиціях сучасної екранної культури.

Як зазначає, А. Гребенюк, інтерактивність у літературі – відносно нове явище, порівняно з іншими знахідками в цій галузі культури. Інтерес до взаємодії «читач – твір» зріс, починаючи із середини минулого століття, з утвердженням постмодернізму, коли культура, історія, суспільство все частіше трактували як певний універсальний текст, що має різні смислові рівні.

З поняттям інтерактивність корелює поняття інтертекстуальність, а саме: властивість текстів, що виражається в наявності між ними зв'язків, завдяки яким цілі тексти або їх частини відсилають одні на одних, що в постмодерні часто означають поняттям гіпертекст. Міжтекстуальні посилання створюють своєрідну альтернативу, оскільки читач може або почати читання фрагмента, на який відбувається посилання, або розцінити посилання як інтегральну частину твору. Специфіка інтерактивної літератури полягає в тому, що читач (реципієнт) може

довільно змінювати форму і зміст літературного тексту, стаючи в такий спосіб його своєрідним співтворцем (Гребенюк, 2014, с. 55–56).

Отже, активне використання інтерактивності у літературі за останні роки демонструє наявність таких невід'ємних частин як гіпертекст та інтертекст в українському культурному медіапросторі.

У теперішній час однією із передових технологій культурного обміну і соціокультурних комунікацій виступає мультимедіа. Як новий засіб культурного обміну мультимедіа має своєрідну ознаку – інтерактивність. Мультимедійність являє собою найбільш ефективну реалізацію принципу наочності, а інтерактивність дозволяє реалізовувати активні методи та індивідуалізацію навчання.

В. Волинець слушно зазначила, що мультимедійні технології формують особливу соціокультурну і технологічну можливість для створення насиченого інформаційного поля, яке практично повсюдно оточує сучасну людину. В епоху електронних перетворень збільшується соціальна і культурна роль мультимедіа, адже люди отримують різні типи культурної інформації в якості нового ресурсу активації інтересів і рівня компетентності з допомогою найрізноманітніших засобів, у тому числі й електронних. Поява нового типу комунікацій – електронного – робить актуальним питання як його вивчення, так і регулювання культурних процесів в інтернет-просторі, збереження і передання культурної спадщини в електронному вигляді, що зумовлює потребу осмислення мультимедіа з позицій культурології. Дослідження мультимедіа дасть змогу розширити уявлення про мультимедіа на основі вивчення специфіки його базисних основ стосовно збереження та оновлення культури, а також трансляцію культурних цінностей.

Науковець підкреслює інтерактивність, яка є істотною особливістю мультимедійних ресурсів. На її думку, інтерактивність – це активна взаємодія ресурсу, програми, послуги і людини, їхній взаємовплив. Користувач може взяти той чи інший Інтернет-продукт і додати до нього свої матеріали, тим самим виступаючи його співавтором, співтворцем (Волинець, 2016, с. 99–101).

Таким чином, мультимедійний ресурс є відносно новим засобом культурного обміну та соціокультурних комунікацій в Україні. Сучасна мультимедіа характеризується інтерактивністю, що змінює культурні цінності. Інтерактивність є проявом взаємодії медіа в межах віртуального простору.

Результати порівняльного аналізу поняття «інтерактивність» в педагогіці, методиці викладання іноземних мов, програмуванні, системі телекомунікацій, мультимедіа, дизайні, культурології, літературі, а також в соціології, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз поняття «інтерактивність»

Галузь знань	Поняття «інтерактивність»
Педагогіка	<p>Інтерактивність у стаціонарному навчанні – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання в навчальному кабінеті (клас, аудиторія тощо), за яких кожен учень відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність.</p> <p>Інтерактивність у системах дистанційного навчання – це спеціально організована педагогічна взаємодія між тими, хто навчається, та навчальними ресурсами або між тими, хто навчається, поміж собою за допомогою сучасних комп’ютерних технологій.</p>
Методика викладання іноземних мов	Інтерактивність – це здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп’ютером) або ким-небудь (людиною), тобто процес викладання іноземних мов відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів.
Соціологія	Інтерактивність – одна з ключових категорій соціологічного аналізу, що описує різноманіття соціальних взаємодій на таких рівнях як міжособистісному, груповому та інституціональному.
Програмування	Інтерактивність – це не тільки здатність людини активно впливати на зміст і тематичну спрямованість комп’ютерної програми або електронних ресурсів, а й змога спілкуватися, висловлювати свої думки й дізнаватися позиції партнера в комунікації.
Дизайн	Інтерактивність як принцип організації дизайн-систем є синтезом цифрового та соціального аспектів під час вільного двостороннього обміну інформацією чи речовиною. Інтерактивною є відкрита дизайн-система, організація якої базується на виявленні ступеня та особливостей взаємодії з іншою системою або користувачем.
Культурологія	Інтерактивність – неklasичний тип взаємодії реципієнта з артефактом, що ґрунтується на принципі зворотного зв’язку, режимі реального часу, чуттєвому поведінковому контакті з ілюзорною квазіреальністю.
Література	Поняття інтерактивної літератури розуміють як гіпертекстову електронну літературу. Інтерактивна література – не просто текст або гіпертекст, вона пропонує активну взаємодію з читачем, і цим прийнятна для найрізноманітніших завдань і вікових категорій, сформованих на традиціях «екранної» культури.
Мультимедіа	Інтерактивність, як істотна особливість мультимедійних ресурсів, – це активна взаємодія ресурсу, програми, послуги і людини, їхній взаємовплив.

Таким чином, сучасний період соціально-економічного розвитку України визначає необхідність значного підвищення якості підготовки майбутніх учителів. Це пов'язано з науково-технічним прогресом, наслідки якого проявляються практично у всіх сферах професійної і соціальної діяльності людини, в тому числі і в сфері освіти. Перехід на компетентнісний підхід при організації навчального процесу навчання передбачає широке використання в процесі навчання інтерактивних форм проведення занять.

Проведений аналіз різних підходів до трактування та розуміння поняття «інтерактивність» в педагогіці, методиці викладання іноземних мов, програмуванні, системі телекомунікацій, мультимедіа, дизайні, культурології, літературі, а також в соціології, дає можливість зробити висновок, що при використанні інтерактивних методів роль викладача різко змінюється, перестає бути центральною, він лише регулює процес і займається його загальною організацією, готує заздалегідь необхідні завдання і формулює питання або теми для обговорення в групах, дає консультації майбутнім учителям, контролює час і порядок виконання наміченого плану. Навчальний процес організований таким чином, що практично всі його учасники виявляються втягнутими в процес пізнання, вони мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і про що думають.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів цього важливого питання, тому до подальших напрямків дослідження вважаємо за доцільне віднести визначення сутності інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземних мов та виокремлення її структурних складових.

Список використаної літератури

- 1. Бичківська Т. М.** Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.* 2017. Вип. 1. С. 48–52.
- 2. Сисоєва С. О.** Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
- 3. Социология :** енциклопедія / сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евелькин, Г. Н. Соколова, О. В. Терещенко. Минск : Книжный Дом, 2003. 1312 с.
- 4. Варга Л. І.** Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами інтерактивних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Університет менеджменту і освіти. Київ, 2017. 298 с.
- 5. Склярєнко Н. В.** Інтерактивність як принцип організації дизайн-системи (на прикладі об'єктів зовнішньої реклами). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* 2014. № 2. С. 33–37.
- 6. Герчанівська П. Е.** Культурологія : термінологічний словник. Київ : Національний Академія керівних кадрів культури і мистецтва, 2015. 439 с.
- 7. Гребенюк А.**

Інтерактивна література як новий феномен української культури. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2014. № 18. С. 55–59.

8. Волинець В. О. Мультимедіа: поняття, сутність та сфери застосування. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2016. Вип. 1. С. 98–102.

References

- 1. Bychkivska, T. M.** (2017). Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u protsesi formuvannia komunikatyvnoi kompetentsii uchniv na urokakh anhliiskoi movy [The use of interactive teaching methods in the process of forming students' communicative competence in English lessons]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriya: Filolohichna – Scientific notes of the National University «Ostroh Academy». Series: Philological, 1*, 48-52 [in Ukrainian].
- 2. Sysoieva, S. O.** (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh [Interactive technologies of adult learning]. Kyiv: VD «EKMO» [in Ukrainian].
- 3. Gricanov, A. A., Abushenko, V. L., Evel'kin, G. M., Sokolova, G. N., & Tereshchenko, O. V.** (Eds.). (2003). *Sociologiya: Ehnciklopediya [Sociology: Encyclopedia]*. Minsk: Knizhnyj Dom [in Russian].
- 4. Varha, L. I.** (2017). Formuvannia komunikatyvnoi kultury maibutnykh uchyteliv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Formation of communicative culture of future teachers by means of interactive technologies]. *Candidate's thesis*. Kyiv: University of Educational Management [in Ukrainian].
- 5. Skliarenko, N. V.** (2014). Interaktyvnist yak pryntsyv orhanizatsii dyzain-systemy (na prykladi ob'iektiv zovnishnoi reklamy) [Interactivity as a principle of organization of a design system (on the example of objects of outdoor advertising)]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Design and Arts, 2*, 33-37 [in Ukrainian].
- 6. Herchanivska, P. E.** (2015). *Kulturolohiia: terminolohichnyi slovnyk [Culturology: terminological dictionary]*. Kyiv: Natsionalnyi Akademiia kerivnykh kadrov kultury i mystetstva [in Ukrainian].
- 7. Hrebenuk, A.** (2014). Interaktyvna literatura yak novyi fenomen ukrainskoi kultury [Interactive literature as a new phenomenon of Ukrainian culture]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filosofski nauky – Scientific Bulletin of the Lesia Ukrainka East European National University. Philosophical sciences, 18*, 55-59 [in Ukrainian].
- 8. Volynets, V. O.** (2016). Multymedia: poniattia, sutnist ta sfery zastosuvannia [Multimedia: concept, essence and scope]. *Mizhnarodnyi visnyk: Kulturolohiia. Filolohiia. Muzykoznavstvo – International Bulletin: Culturology. Philology. Musicology, 1*, 98-102 [in Ukrainian].

Морозова М. В. Поняття «інтерактивність» крізь призму педагогічної освіти

У статті розглянуто генезис поняття «інтерактивність» у сучасних психолого-педагогічних та методологічних дослідженнях. Визначено, що інтерактивність проходить крізь усю історію педагогічної освіти. У роботі було проаналізовано поняття «інтерактивність» в педагогіці, методиці викладання іноземних мов, програмуванні, системі телекомунікацій, мультимедіа, дизайні, культурології, літературі, соціології. Метою освітнього процесу є підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах, що стрімко змінюються, формування мислення як фактору становлення сучасної особистості майбутнього вчителя та впровадження демократичних цінностей у майбутніх учителів нового покоління. Було зазначено, що компетентнісний підхід при організації освітнього процесу вимагає від викладача зміни процесу навчання: його структури, форм організації діяльності, принципів взаємодії суб'єктів. Встановлено, що в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача і майбутнього вчителя: активність викладача поступається місцем активності майбутніх учителів, а завданням викладача стає створення умов для їх ініціативи. Навчальний процес організований таким чином, що практично всі його учасники виявляються втягнутими в процес пізнання, вони мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і про що думають. З'ясовано, що особливістю інтерактивних методів є високий рівень взаємно спрямованої активності суб'єктів взаємодії, емоційне, духовне єднання учасників.

Ключові слова: інтерактивність, інтерактивне навчання, педагогічна освіта, компетентнісний підхід.

Морозова М. В. Поняття «інтерактивність» сквозь призму педагогического образования

В статье рассмотрен генезис понятия «интерактивность» в современных психолого-педагогических и методологических исследованиях. Определено, что интерактивность проходит через всю историю педагогического образования. В работе были проанализированы понятия «интерактивность» в педагогике, методике преподавания иностранных языков, программировании, системе телекоммуникаций, мультимедиа, дизайне, культурологии, литературе, социологии. Целью образовательного процесса является подготовка будущих учителей к профессиональной деятельности в условиях, которые стремительно меняются, формирование мышления как фактора становления современной личности будущего учителя и внедрение демократических ценностей у будущих учителей нового поколения. Было отмечено, что компетентностный подход при организации образовательного процесса требует от преподавателя изменения процесса обучения: его структуры, форм организации деятельности, принципов взаимодействия субъектов.

Установлено, что в интерактивном обучении меняется взаимодействие преподавателя и будущего учителя: активность преподавателя уступает место активности будущих учителей, а задачей преподавателя становится создание условий для их инициативы. Учебный процесс организован таким образом, что практически все его участники оказываются вовлеченными в процесс познания, они имеют возможность понимать и рефлексировать по поводу того, что они знают и о чем думают. Установлено, что особенностью интерактивных методов является высокий уровень взаимно направленной активности субъектов взаимодействия, эмоциональное, духовное единение участников.

Ключевые слова: интерактивность, интерактивное обучение, педагогическое образование, компетентностный подход.

Morozova M. The Concept of «Interactivity» Through the Prism of Pedagogical Education

The article considers the genesis of the concept of «interactivity» in modern psychological, pedagogical and methodological research. It is determined that interactivity runs through the entire history of pedagogical education. The paper analyzes the concept of «interactivity» in pedagogy, methods of teaching foreign languages, programming, telecommunications, multimedia, design, cultural studies, literature, sociology. The purpose of the educational process is to prepare future teachers for professional activities in rapidly changing conditions, the formation of thinking as a factor in the formation of the modern personality of the future teacher and the introduction of democratic values in future teachers of the new generation. It is noted that the competence approach in the organization of the educational process requires the teacher to change the learning process: its structure, forms of organization of activities, the principles of interaction of subjects. It is established that in interactive learning the interaction of the teacher and the future teacher changes: the activity of the teacher gives way to the activity of future teachers, and the task of the teacher is to create conditions for their initiative. The learning process is organized in such a way that almost all its participants are involved in the process of cognition, they have an opportunity to understand and reflect on what they know and think. It is found that the peculiarity of interactive methods is the high level of mutually directed activity of the subjects of interaction, emotional, spiritual unity of the participants.

Key words: interactivity, interactive learning, pedagogical education, competence approach.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2021 р.

Прийнято до друку 24.09.2021 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Шехавцова С. О.